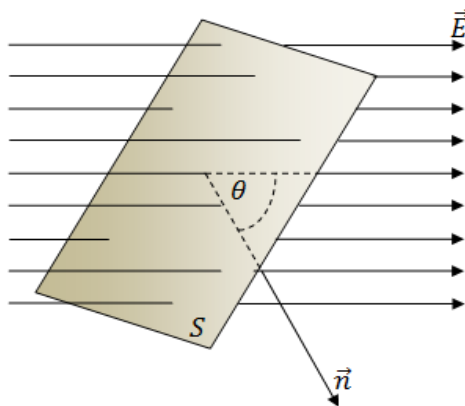

Флукс електричног поља и Гаусова теорема

- Флукс електричног поља

Флукс (проток) електричног поља представља број линија силе електричног поља које пролазе кроз одређену површину. Флукс електричног поља је одређен формулом:

$$\Phi = E \cdot S \cdot \cos \alpha$$

гдје је α угао између вектора јачине поља $\vec{E}$ (линија силе) и вектора нормале на површину $\vec{n}$.

Јединица за флукс електричног поља је **њутн метар квадратни по кулону** ($\frac{Nm^2}{C}$).

- Гаусова теорема

Она гласи:

Флукс електричног поља кроз произвољну затворену површ једнак је количнику количине наелектрисања унутар те површи и диелектричне пропустљивости вакуума.

$$\Phi = \frac{q}{\epsilon_0}$$

Гаусова теорема је значајна јер се користи за одређивање јачине електричног поља нетачкастих наелектрисања.

1. Јачина поља наелектрисане равни

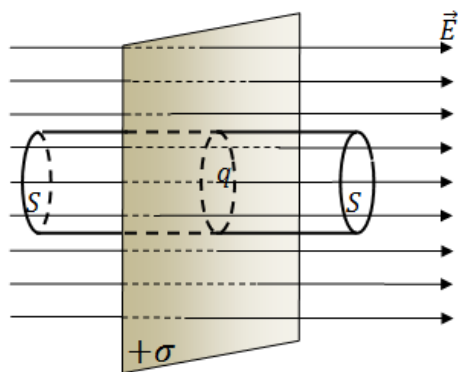
Код наелектрисаних површина користи се величина која се зове површинска густина наелектрисања.

Површинска густина наелектрисања бројно је једнака количини наелектрисања на јединици површине.

$$\sigma = \frac{q}{S}$$

гдје је q наелектрисање које се налази на површини S .

Размотримо сада примјер равномерно наелектрисане равни са површинском густином наелектрисања σ . Линије силе електричног поља су нормалне на раван, због тога што је изнад и испод сваке тачке једнака количина наелектрисања. Да бисмо примијенили Гаусову теорему треба нам затворена површ. Користићемо цилиндар који сијече раван и чије су базе паралелне равни.

Изразићемо флукс кроз цилиндар на два начина- преко дефиниције флукса и преко Гаусове теореме. Кроз обје базе флукс је $E \cdot S$, док је кроз омотач флукс једнак нули (јер је омотач паралелан линијама силе електричног поља). Дакле укупан флукс је $\Phi = 2ES$.

Израчунајмо сада флукс кроз цилиндар помоћу

Гаусове теореме:

$$\Phi = \frac{q}{\epsilon_0}$$

гдје је q наелектрисање плоче које се налази унутар цилиндра. А пошто је $q = \sigma S$, добићемо:

$$\Phi = \frac{\sigma S}{\epsilon_0}$$

Ако упоредимо формуле за флукс, добићемо:

$$\frac{\sigma S}{\epsilon_0} = 2ES$$

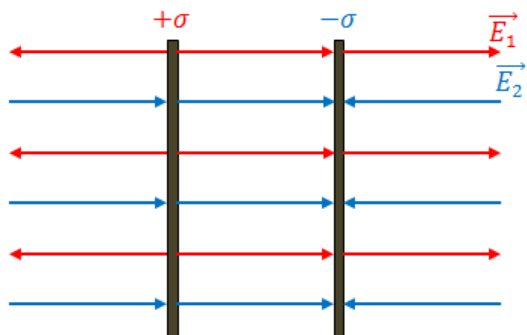
па је јачина поља наелектрисане равни:

$$E = \frac{\sigma}{2\epsilon_0}$$

Из формуле је јасно да је електрично поље равномерно наелектрисане равни хомогено.

2. Јачина поља равног кондензатора

Раван кондензатор чине двије паралелне равномерно наелектрисане равне површине између којих је мало растојање. На једној површини густина наелектрисања је $+\sigma$, а на другој $-\sigma$. Обје плоче око себе стварају поље јачине $\frac{\sigma}{2\epsilon_0}$.

На слици су приказане линије силе електричног поља обје плоче. Са слике је јасно да се поља ван плоча поништавају, а између плоча се сабирају. Укупно поље између плоча је:

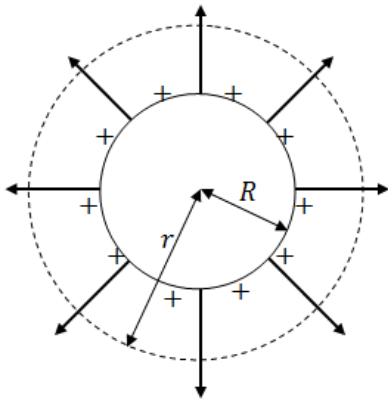
$$E = E_1 + E_2 = \frac{\sigma}{2\epsilon_0} + \frac{\sigma}{2\epsilon_0}$$

$$E = \frac{\sigma}{\epsilon_0}$$

Дакле, изван кондензатора електрично поље не постоји, док је унутар кондензатора електрично поље хомогено, усмјерено је од позитивне ка негативној плочи и има јачину $\frac{\sigma}{\epsilon_0}$.

3. Јачина поља равномјерно наелектрисане сфере

Ако је сферни проводник равномјерно наелектрисан, онда је и његово електрично поље сферно симетрично. Посматрајмо равномјерно наелектрисану сферу полупречника R на којој се налази наелектрисање q . Да бисмо примијенили Гаусову теорему треба нам затворена контура- у овом случају то ће бити сфера полупречника r (приказана испрекиданом линијом), концентрична сферном проводнику.

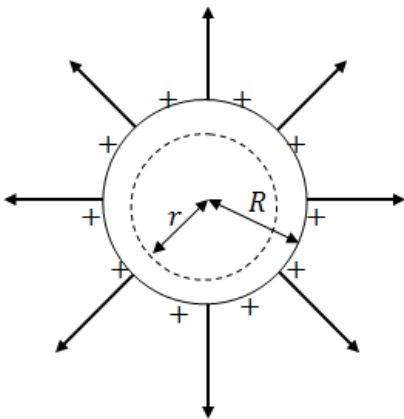
Размотрићемо прво поље изнад сфере, и због тога ћемо узети $r > R$. На основу дефиниције, флуks кроз сферу полупречника r је $\Phi = ES = E \cdot 4r^2\pi$.

На основу Гаусове теореме, флуks кроз сферу је $\Phi = \frac{q}{\epsilon_0}$. Ако упредимо те двије формуле, добићемо:

$$E \cdot 4r^2\pi = \frac{q}{\epsilon_0}$$

$$E = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{r^2}$$

Одавде је јасно да је поље изван наелектрисане сфере исто као поље тачкастог наелектрисања које би било смјештено у њеном центру.

Да бисмо израчунали поље унутар сферног наелектрисаног проводника, користићемо сферу мањег полупречника $r < R$. На основу Гаусове теореме, флуks кроз сферу је једнак нули (јер нема наелектрисања унутар сфере). Самим тим је и јачина поља унутар наелектрисаног сферног проводника једнака нули.

На следећем графику приказана је зависност јачине поља од удаљености од центра сферног проводника.

